

Nr 197.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vissa delar av stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911; given Stockholms slott den 14 mars 1924.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändring i vissa delar av stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Lübeck.

Förslag

till

Förordning

om ändring i vissa delar av stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911 (nr 63).

Härigenom förordnas, att 2, 5, 6, 12, 13, 15, 17—21, 23—25, 27, 28 och 32 §§, 33 § mom. 1 samt 36, 39—42, 44, 55 och 63 §§ i stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911 skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Om inrättande, flyttning eller indragning av skjutsanstalt eller om förändring av sådan anstalts egenskap enligt 3 § förordnar Konungens befallningshavande. Innan sådant förordnande meddelas, skola trafikanter och andra, som saken kan röra, i ärendet höras vid sammanträde, som efter tillkännagivande i länskungörelserna och i ortstidning hålles antingen inför Konungens befallningshavande eller, efter dess bestämmande, inför magistrat eller kronofogde. Där omständigheterna därtill föranleda, äger Konungens befallningshavande förordna, att skjutsanstalt skall uppehållas allenast viss del av året.

5 §.

För resandes befordran skola vid skjutsanstalt hållas fullt dugliga hästar med seltyg samt snygga åkdon och, där så nödigt finnes, ridsadlar, eller, där båtskjuts äger rum, farkoster till det antal för varje dygn räknat, som Konungens befallningshavande bestämmer. Där Konungens befallningshavande finner, att skjutsning bör fullgöras med motorfordon eller med sådant fordon jämte hästskjuts, skall Konungens befallningshavande därom meddela beslut med angivande tillika av det antal motorfordon för varje dygn räknat, som skall finnas att tillgå. Vid meddelandet av föreskrift, varom i första eller andra punkten förmäles, bör iakttagas, att skjutsåtgången lägges till grund för bestämmandet av hästarnas, motorfordonens eller farkosternas antal, samt att, där betydligt olika antal under olika tider av året utgår, bestämmelserna därefter lämpas.

Skjutsdygnet räknas från klockan sex förmiddagen det ena dygnet till samma tid det andra.

Om tiden för hästars, motorfordons eller farkosters inställande skall Konungens befallningshavande jämväl meddela föreskrift. Ej må därvid stadgas, att häst, motorfordon eller farkost skall inställas genast vid anfordran, eller att inom kortare tid än en timme efter anfordran skall tillhandahållas större antal

hästar, motorfordon eller farkoster än det, som under näst föregående år dagligen i medeltal vid skjutsanstalten utgått.

Skall vid viss skjutsanstalt utgå såväl skjuts efter häst som med motorfordon, äger den resande bestämma det fortskaffningsmedel, varav han vill begagna sig, dock att, där naturhinder skäligen kan anses möta mot användande av motorfordon, skjutsen må utgöras efter häst. Där allenast motorfordon tillhandahålles, äger under sådana förhållanden den resande icke att påfordra skjuts.

Är skjuts beställd före den resandes ankomst, skola de hästar, motorfordon eller farkoster, vilka för skjutsen utlämnas, avräknas å antalet av de hästar, motorfordon eller farkoster, vilka inom den längsta tiden skola tillhandahållas.

Om olika slag av åkdon efter häst, som skola vid skjutsanstalt vara att tillgå, och deras beskaffenhet skall gälla vad Konungen vid fastställande av avgift för begagnande av sådana åkdon bestämmer.

Jämte farkost skall tillhandahållas nödig bemanning; och skall Konungens befallningshavande meddela föreskrift såväl härom som angående farkostens beskaffenhet och det högsta antal personer eller största last, som vid varje tillfälle må med farkosten befordras.

Angående beskaffenheten av för skjutsning använt motorfordon skola, utöver vad i gällande författning om motorfordon är stadgat, gälla de föreskrifter Konungens befallningshavande finner erforderligt meddela.

6 §.

Vid skjutsanstalt skola såväl gästgiveri- eller stationshållning, varmed förstås tillhandahållandet av de i 3 § härovan omförmälda förnödenheter och förmåner, som skjutsningen gemensamt upplåtas på entreprenad efter ty i V kap. därom bestämmes. Vid samma skjutsanstalt må skjutsning med olika fortskaffningsmedel kunna uppdragas åt olika entreprenörer; ägande i sådant fall Konungens befallningshavande bestämma, med vilkendera skjutsningen gästgiveri- eller stationshållningen skall vara förenad.

Om — — — — VII kap.

12 §.

Maximibeloppet av lega, som i allmänhet må uppbäras för skjuts efter häst, fastställles för varje stad, som ej hör till landsting, samt i övrigt för varje län eller, där län är fördelat i särskilda landstingsområden, varje sådant område av Konungens befallningshavande efter hörande av vederbörande stadsfullmäktige eller landsting eller, där landstinget ej är samlat, antingen dess förvaltningsutskott eller av landstinget för ändamålet särskilt utsedd nämnd. Beloppet kan sättas olika för olika delar av samma län samt för olika tider av dygnet.

Maximibeloppet av lega för skjuts med motorfordon utgår i enlighet med den av vederbörande Konungens befallningshavande jämlikt 28 § i förordningen den 15 juni 1923 om motorfordon fastställda och till varje tid gällande taxa för yrkesmässig automobiltrafik, som icke endast avser forsling av gods.

13 §.

Maximilegan för båtskjuts vid anstalt, där sådan utgöres, bestämmes genom taxa, som för den anstalt fastställes av Konungens befallningshavande.

15 §.

Åkdonslega för skjuts efter häst, varunder här förstås jämväl avgift för sadel och betsel till ridhäst, som av resande begagnas, så ock för sele, när den resande medför eget åkdon, bestämmes av Konungen.

17 §.

Skjuts utgöres i allmänhet från och till skjutsanstalt. Dock skall skjuts lämnas även från eller till annat ställe, dit farbar väg finnes, under förutsättning, att den skjutsande icke därigenom kommer att färdas längre väg än som motsvarar avståndet från skjutsanstalten, där skjutsen erhållits, till det längst därifrån belägna ombyteställe, dit skjuts med det vid tillfället begagnade fortskaffningsmedlet från anstalten utgöres.

Finnes för viss skjutsanstalt något sådant ombyteställe ej angivet, äger Konungens befallningshavande särskilt för varje slag av fortskaffningsmedel förordna angående det område, inom vilket skjuts från anstalten skall utgöras.

Där — — — — hämtningsstället.

Resande, som med skjuts ankommer till stad, vare jämväl berättigad att utan särskild ersättning med skjutsen färdas till annat ställe inom stadens planlagda område än därvarande skjutsanstalt. Kan ej härbärke å det uppgivna stället erhållas, må den resande icke förvägras att, för sökande av härbärke annorstädes, ytterligare begagna skjutsen mot särskild ersättning, beräknad efter sjuttiofem öre hästen för varje full halvtimme, som skjuts efter häst för detta ändamål tages i anspråk, samt för motorfordon efter gällande taxa.

18 §.

Skjuts — — — — telefonstation.

Skriftlig — — — — göres.

Vid beställning skola uppgivas den resandes fullständiga namn, titel eller yrke och hemort ävensom det antal hästar, motorfordon eller farkoster, som påfordras, tid och ort för skjutsens tillhandahållande samt namnet å det ställe, till vilket skjutsen skall utgöras. Avser beställningen skjuts, som skall tillhandahållas vid särskilt hämtningsställe, skola vid beställningen jämväl uppgivas den resandes födelseort samt, därest den resande är utlänning, den resandes nationalitet och födelsetid.

Har — — — — tillhanda.

19 §.

Entreprenör skall vara skyldig att under högst två timmar från den för skjutsens tillhandahållande bestämda tid låta skjuts avvakta, att resan anträdes eller skjutsbeställningen återkallas. För varje full fjärdedels timme, som av den

sålunda stadgade väntningstiden förflyter efter det skjutsen å utsatt tid varit att tillgå, skall entreprenören vara berättigad att i väntningspenningar av den resande erhålla tjugufem öre för varje häst och femtio öre för motorfordon, där ej den för färd med sådant fordon gällande taxa annorledes bestämmer.

20 §.

Entreprenör — — — — skick.

Varder resande till följd därav att honom lämnats oduglig häst eller genom å motorfordon uppkommet fel förhindrad att med erhållen skjuts fortsätta resan, skall skjutsaren vara honom behjälplig att genom beting anskaffa annan skjuts.

21 §.

Återkallar resande skjutsbeställning senare än en timme innan skjutsen skall lämnas, skall entreprenören vara berättigad att av den resande för besvär och tidspillan erhålla ersättning med en krona för varje häst eller, om beställningen avsett skjuts med motorfordon, två kronor, där ej särskild bestämmelse i sådant avseende meddelats i den för färd med sådant fordon gällande taxa.

Tillhandahålles betingad skjuts vid särskilt hämtningsställe utan att sedermera av den resande begagnas, äge entreprenören att för färden dit åtnjuta lega i förhållande till väglängden däremellan och skjutsanstalten, från vilken skjutsen utgått, dock, där skjutsen skett efter häst, minst en krona för varje häst.

Utöver — — — — utgå.

23 §.

Åkdon må ej, med mindre entreprenören det medgiver, belastas med större tyngd av resande och resgods än, vid färd efter en häst, etthundrasextio eller, där skjutsaren ej å åkdonet färdas, tvåhundrafyrtio kilogram, och vid färd efter två hästar eller med motorfordon fyrahundra eller, där skjutsaren ej å åkdonet färdas, fyrahundraåttio kilogram. Utgör resgods, som å åkdonet medföres, ej mer än tio kilogram för varje häst eller tjuvu kilogram å motorfordon, varde det gods härvid ej beräknat.

Därest tyngden av resande och resgods överstiger, vid färd efter en häst, etthundratrettio eller, där skjutsaren ej färdas å åkdonet, tvåhundratio kilogram samt vid färd efter två hästar eller med motorfordon trehundrafyrtio eller, om skjutsaren ej färdas å åkdonet, fyrahundratjugu kilogram, förhöjes skjutslegan med femtio procent.

Motorfordon må ej under några förhållanden belastas med större antal personer än det, för vilket fordonet enligt besiktningsinstrumentet är avsett, eller eljest med större tyngd än däremot kan anses svara. Tillika skall iakttagas, att fordonet icke lastas så tungt, att dess framförande å väg, som vid skjutsningen skall begagnas, kommer att stå i strid med i sådant avseende gällande föreskrifter.

Person — — — — vikt.

På — — — — kilogram.

24 §.

För — — — — — hästar.

Till skjutsare för skjuts efter häst må ej användas person under aderton år, om ej den resande det medgiver; ej heller någon, som eljest uppenbarligen är för ändamålet olämplig eller oduglig.

Till förare av motorfordon må ej användas annan än den, som, enligt vad därom särskilt är stadgat, äger behörighet att vid yrkesmässig trafik tjänstgöra i sådan egenskap.

25 §.

Resande med skjuts efter häst vare berättigad att använda eget lämpligt åkdon.

27 §.

Skjuts intill en halv mil betalas såsom för en halv mil. Vid skjuts utöver en halv mil beräknas betalningen efter den tillryggalagda väglängden, dock att som full tiondedels mil räknas överskjutande del av sådan. Har uti gällande taxa för yrkesmässig trafik med motorfordon meddelats härifrån avvikande bestämmelser, lände det beträffande skjuts med motorfordon till efter rättelse.

28 §.

Resande med skjuts efter häst äge icke att fordra skyndsammare fortkomst än efter en och en fjärdedels timme på milen och, där avståndet mellan två skjutsanstalter överstiger 25 kilometer, efter en och en halv timme på milen. Är avståndet mellan skjutsanstalterna större än nu sagts, eller är vägen av svårare beskaffenhet eller av backar i hög grad besvärad, ankomme på Konungens befallningshavande att för sådant skjutshåll bestämma ställe, varest entreprenören må vara berättigad att låta hästen vila, och jämväl fastställa lämplig tid härför, dock ej över en timme.

Under — — — — — beräkningsgrund.

32 §.

Dagboken, som bör bestå av erforderligt antal blad, uppdelade i särskilda kolumner för de anteckningar, vilka böra däri införas, skall å första sidan innehålla uppgift å

de särskilda skjutsanstalter, till vilka skjuts från anstalten utgöres, därest bestämmelse i sådant avseende meddelats, ävensom väglängden till dessa ställen eller ock det område, inom vilket skjuts från anstalten utgöres;

den lega, som bör erläggas för resa till en var av ovan berörda skjutsanstalter, samt uppgift å bestämd lega för mil räknat;

det antal hästar, motorfordon eller farkoster, som vid skjutsanstalten skall för de resande tillhandahållas, samt

de tider, inom vilka skjuts efter tillsägelse skall inställas.

Riktigheten — — — — — bestyrkes.

33 §.

Mom. 1. Gästgivare eller stationsföreståndare åligger tillse, att då resande ankommer till skjutsanstalt för att därstädes betinga sig härbärke eller taga skjuts, den resande i dagboken antecknar sitt fullständiga namn, titel eller yrke samt födelseort och hemort ävensom dagen, då han ankommit till skjutsanstalten. Gästgivare eller stationsföreståndare åligger vidare tillse, att den resande, innan han lämnar skjutsanstalten, i dagboken antecknar dagen, då resan ägt rum, den ort, varifrån resan företages, och den, till vilken resan ställes, ävensom, där resan antrådes med skjuts, det antal hästar eller motorfordon, som begagnas.

Är — — — — sig.

36 §.

För varje skjutsanstalt skall i stad magistraten samt på landet kronobetjeningen öva särskild tillsyn å, att ordning och skick äro vid anstalten rådande, samt att gästgivare eller stationsföreståndare, ävensom entreprenör, där sådan finnes, behörigen fullgöra sina skyldigheter. Utgöres skjutsningen helt eller till någon del med motorfordon, skall särskild uppmärksamhet ägnas åt att dessa fordon äro så beskaffade, som i ämnet gällande författningar föreskriva, att de blivit i behörig ordning besiktigade och godkända för yrkesmässig trafik samt att de såsom förare använda personer innehava behörigt tillstånd och äro för uppgiften lämpliga.

A — — — — dagboken.

Förekommer — — — — avlätas.

39 §.

För — — — — bestämmes.

Auktion utlyses av Konungens befallningshavande genom tillkännagivande i länskungörelserna och i åtminstone en av ortens tidningar, ordinarie auktion minst en månad och ny auktion minst fjorton dagar före auktionsdagen. Därvid skall för den anstalt, auktionen avser, jämväl meddelas uppgift å de bestämda entreprenadvillkoren, så ock å antalet hästar och skjutsar med motorfordon, som under sistförflutna tre år, där anstalten så länge ägt bestånd, i medeltal vid densamma utgått. Tillkännagivande, som nyss är sagt, skall ock innehålla meddelande, att förseglade skriftliga anbud, vilka före eller vid auktionen inkomma till auktionsförrättaren, jämväl komma att upptagas till prövning.

Där — — — — tillfälle.

Auktion — — — — orten.

Vid — — — — anbud.

Efter — — — — befallningshavande.

40 §.

I början av det år, med vilket den löpande entreprenadperioden inom länet går till ända, skall Konungens befallningshavande efter vederbörande magistraters och länsmäns hörande taga under omprövning, huruvida för nå-

gon eller några skjutsanstalter inom länet någon förändring av de stadgade entreprenadvillkoren må vara behöflig, samt, i den mån anledning därtill förekommer, meddela beslut om sådan ändring.

Härefter — — — — — länet.

41 §.

Vid ordinarie auktion skall den skjutsning, varom fråga är, jämte därtill hörande gästgiveri- eller stationshållning utropas emot rättighet att av de resande i skjutslega uppbära, där fråga är om skjuts efter häst, den för orten fastställda maximilega, och där fråga är om skjuts med motorfordon, vad till varje tid betingas av den för länet gällande, av Konungens befallningshavande fastställda taxa, allt utan villkor av bidrag.

Avgives icke vare sig muntligt eller skriftligt anbud därå, skall utrop anställas med villkor av bidrag jämte rättighet att uppbära nämnda maximilega eller i fastställd taxa bestämd avgift.

42 §.

Nu — — — — — fullgörande.

Lägsta legan för skjuts med motorfordon bestämmes genom underbud i visst procenttal under fastställd kilometeravgift i den inom länet gällande taxan. Sker sedermera höjning av denna taxa, åligger entreprenören att alltjämt skjutsa för pris med samma procenttal understigande den nya taxan. Sker sänkning av den allmänna taxan, inverkar detta icke på entreprenörens rätt, såvida ej sänkningen understiger hans ursprungliga bud, då han är skyldig ställa sig sänkningen till efterrättelse.

Är vid det eller de godkända anbuden fäst förbehåll om entreprenadbidrag, skall auktionsprotokollet för det ändamål, som avses i 44 §, av Konungens befallningshavande överlämnas, för skjutsanstalt i stad, som ej deltagar i lands- ting, till stadsfullmäktige och för annan skjutsanstalt till årets lagtima lands- ting för det län eller landstingsområde, där skjutsanstalten är belägen.

44 §.

Stadsfullmäktige — — — — — anvisas.

I — — — — — beslutas.

Därjämte åligger det landstinget att bestämma, huru anstalt i avbidan på nästa lagtima landstings beslut, varom i 56 § andra stycket sägs, skall uppehållas för det fall, att entreprenad vid anstalten icke kan åvägärbringas eller av landstinget fattat beslut om anstaltens indragning icke vinner fastställelse.

55 §.

För län eller landstingsområde skall distriktets andel i bidragen utgå av landstingsmedel och av landstinget halvårsvis tillställas vederbörande entreprenörer.

63 §.

Önskar entreprenör i avseende å antal hästar och åkdon eller farkoster, som skola vid skjutsanstalt tillhandahållas, ändring i vad entreprenadkontrakt i sådant avseende innehåller, äger, på framställning av entreprenör, Konungens befallningshavande därom besluta.

Av Konungens befallningshavande jämlikt gällande författning utfärdat reglemente för yrkesmässig automobiltrafik skall, även om däri intagna föreskrifter skulle strida mot bestämmelserna i III kap. i denna stadga, gälla även i avseende å skjuts med motorfordon, som utgöres enligt denna stadga.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1925.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i stats-
rådet å Stockholms slott den 14 mars 1924.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Lübeck:

Den genomgripande förändring i samfärdselmöjligheterna, som automobiltrafikens snabba utveckling under senare år medfört, har visat sig vara av stor betydelse särskilt för de trakter, som ännu sakna bekväma järnvägsförbindelser. Under det man å vissa orter tidigare för längre resor var så gott som uteslutande hänvisad till skjuts efter häst, erbjuder nu bilen en snabb, bekväm och jämförelsevis billig förbindelse. Då nu gällande stadga om skjutsväsendet av den 22 juni 1911 utgår från skjuts efter häst som det normala fortskaffningsmedlet vid landsvägsresor och dess bestämmelser så gott som uteslutande äro avpassade därefter, är det ej ägnat att väcka förvåning, att skjutsstadgans bestämmelser, oaktat jämförelsevis kort tid förflutit från deras tillkomst, visat sig vara i behov av vissa jämkningar. Sålunda föreligga åtskilliga framställningar och förslag, avseende ändring i skjutsstadgan, vilka jag nu ber att få upptaga till behandling.

Det betydelsefullaste av dessa förslag innefattas i en av sakkunniga för maskinell vägtrafik den 7 maj 1923 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrivelse, däri de sakkunniga till fullgörande av dem lämnat uppdrag avgivit ett av motivering åtföljt förslag till vissa ändringar i skjutsstadgan, åsyftande att såvitt angår skjutsväsendet jämställa motorfordon med hästskjuts.

Infordrade yttranden över berörda förslag hava avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ävensom samtliga länsstyrelser och landsting samt städer, som ej deltaga i landsting.

Vidare föreligga två framställningar, den ena av landstinget i Västernorrlands län den 25 november 1919 och den andra av landstinget i Västerbottens län den 4 oktober 1921, båda huvudsakligen avseende ändringar i förfarandet vid åvågabringandet av skjutsentreprenader.

Över dessa framställningar hava yttranden avgivits av samtliga länsstyrelser och landsting samt städer, vilka ej deltaga i landsting.

Slutligen har riksdagen i skrivelse den 25 maj 1923, nr 218, hemställt om för-

enkling av sättet för uppbörd av landstingsområdenas bidrag till skjutsentreprenaderna.

Över riksdagens skrivelse hava yttranden avgivits av riksräkenskapsverket ävensom av samtliga länsstyrelser och landsting samt städer, som ej i landsting deltaga.

Innan de föreliggande framställningarna upptagas till närmare behandling, torde jag få lämna en kortfattad redogörelse för skjutsväsendets nuvarande organisation och för de senaste årens erfarenheter vid tillämpningen av gällande bestämmelser.

Inom varje län skola finnas skjutsanstalter till resandes befordran till det antal och på de platser, som bestämmas av länsstyrelsen efter vederbörandes hörande och i samverkan med vederbörande landsting. Vid skjutsanstalt skola hållas fullt dugliga hästar med seltyg samt snygga åkdon, och, där så nödigt finnes, ridsadlar, eller, där båtskjuts äger rum, farkoster till det antal för varje dygn räknat, som länsstyrelsen bestämmer. Ersättning för skjuts lämnas dels såsom skjutslega och dels i form av åkdonslega, vartill kan komma en del särskilda avgifter såsom väntningspenningar och hämtningspenningar m. m. Åkdon och persedlar, som böra vid rikets skjutsanstalter tillhandahållas, bestämmas av Konungen, som samtidigt fastställer åkdonslegan. Senaste bestämmelse i detta ämne innefattas i cirkuläret den 21 mars 1879 samt i kungörelsen den 31 december 1917. Nämnda författningar avse ej andra åkdon och persedlar än sådana, som kunde ifrågakomma år 1879, eller åkdon efter häst (vagn eller släde), sadel, betsel och sele. Maximibeloppet av skjutslega fastställs av Konungen för varje län för sig på förslag av länsstyrelsen och landsting eller stadsfullmäktige. Skjutslegans storlek inom maximigränsen bestämmas genom skjutsningens utbudande på entreprenad.

Bestämmelserna i skjutsstadgans kap. V »Om åstadkommande av entreprenad» utgå helt från förutsättningen, att skjutsningen utgöres efter häst. Gällande resereglemente saknar också bestämmelser för ersättning för resa med motorfordon. Emellertid innehåller 63 § i skjutsstadgan en bestämmelse, varigenom man velat möjliggöra en av motorfordonens tillkomst betingad förändring. Bestämmelsen i fråga har emellertid icke medfört önskvärd användning av motorfordon vid skjutsningen.

Kan vid skjutsanstalt skjuts ej betingas för den av Konungen fastställda maximilegan skall, under vissa förutsättningar, till skjutsanstalten utgå av entreprenören betingat och av landsting fastställt entreprenadbidrag. Av entreprenadbidrag betalas i allmänhet hälften av staten och hälften av vederbörande landstingsdistrikt, men kan under vissa omständigheter än större del falla på statsverket.

Under kristiden stego dessa entreprenadbidrag till högst betydande belopp. Det mötte över allt svårigheter att vid de utsatta entreprenadauktionerna erhålla rimliga anbud. Enligt uppgift från riksräkenskapsverket hava under åren 1920 och 1921 av statsmedel utgått bidrag till skjutsentreprenader med respektive 794,525 och 805,581 kronor. Under år 1922 och första halvåret 1923 ut-

gjorde belastningen av det ordinarie förslagsanslaget för bidrag till skjutsentreprenader i runt tal respektive 710,000 och 365,000 kronor. Under antagande att från landstingskommunerna utgått lika stort bidrag som från statsverket — vilket med hänsyn till bestämmelserna i 52 § skjutsstadgan ej är alldeles visst — skulle sammanlagda kostnadsbeloppet för skjutsentreprenadbidragen hava utgjort år 1920 1,589,050 kronor och år 1921 1,611,162 kronor. Enligt utdragen ur rikshuvudboken utgjorde statens utgifter för skjutsentreprenaderna år 1910 268,106 kronor och år 1911 269,726 kronor; och skulle sålunda, med samma antagande som ovan, det sammanlagda beloppet utgivet för samma ändamål, hava varit år 1910 536,213 kronor och år 1911 539,453 kronor.

Överallt i riket vidtogs såsom motvikt emot den angivna stegringen i entreprenadavgifterna indragning av skjutsanstalter i stort antal. Anordnandet av de gamla skjutsanstalterna, av vilka många voro kända såsom sådana sedan århundraden, hade skett enligt den principen, att rikets skjutsanstalter skulle utgöra ett enda sammanhängande nät, inom vilket man från varje skjutsanstalt kunde erhålla skjuts till vissa angivna inom lagom skjutshåll belägna liknande anstalter. Nu nödgades man göra ganska betydliga luckor i detta uråldriga system, då det befanns allt för dyrbart.

Vid anmälan av sitt beslut om anslag till bidrag till skjutsentreprenader framhöll också 1923 års riksdag önskvärdheten av, att det toges under övervägande, huruvida icke en minskad belastning av ifrågavarande anslag kunde åstadkommas genom indragning av vissa skjutsanstalter.

I samband med infordrande av utlåtande över ovan nämnda av sakkunniga för maskinell vägtrafik avgivna förslag anbefalldes Kungl. Maj:t den 1 juni 1923 länsstyrelserna att inkomma med redogörelse dels för antalet befintliga skjutsanstalter inom vederbörande län, dels ock för de åtgärder, som från och med ingången av år 1922 och intill tiden för avgivandet av det infordrade utlåtandet kunde hava vidtagits samt, efter eventuellt genomförande av en ändrad lagstiftning i ämnet eller eljest, ansåges kunna ytterligare vidtagas i syfte att för länet nedbringa antalet dylika anstalter.

De från länsstyrelserna sålunda infordrade uppgifterna, vilka skulle avlämnas före den 15 oktober 1923, hava sammanställts i en tabell, vilken återfinnes å nästföljande sida.

Sakkunniga
för maskinell
vägtrafik.

De på senare tid framträdande svårigheterna att för rimlig kostnad åvägbringa erforderliga skjutsentreprenader, skulle enligt de sakkunniga för maskinell vägtrafik bäst kunna undvikas genom att, i långt större utsträckning än nu sker, använda motorfordon för skjutsningen. De sakkunniga hava i sådant avseende anfört:

»Den maskinella vägtrafiken erbjuder ofantliga fördelar för skjutsväsendet huvudsakligen genom fordonens snabbhet och därav för den resande åtföljande tidsvinsten och bekvämligheten och, då tid är pengar, kan säkerligen mycket sparas genom användning av motorfordonen i skjutsväsendets tjänst. Detta medför dessutom den stora fördelen, att, då skjutsanstalter med motorfordon kunna behärska ett mycket större område än vad som varit möjligt med användning av hästar, så kunna maskorna i skjutsnätet göras väsentligt vidare än hitintills. Om med hästskjuts 3 miles avstånd får anses som stort, så kan man med

	Antal skjutsan- stalter.	Proviso- riskt in- dragna anstalter.	Beslutade indrag- ningar.	Av lands- tinget föreslagna indrag- ningar.	Fråga uppstätt om indrag- ning.	Ytterli- gare in- dragn. efter re- formen.
Stockholms län	44	—	—	21	14	—
Uppsala län	18	3	¹ 3	4	—	3
Södermanlands län	39	5	² 19	—	—	2
Östergötlands län	33	—	6	—	³ 12	—
Jönköpings län	31	—	—	—	—	10
Kronobergs län	54	12	¹ 7	7	—	—
Kalmar län ⁴	53	17	—	—	6	—
Gotlands län	24	—	—	—	1	14
Blekinge län	12	—	—	—	—	—
Kristianstads län	37	29	—	—	¹ 29	—
Malmöhus län	34	—	8	—	—	—
Hallands län	32	1	—	—	—	—
Göteborgs och Bohus län	107	11	87	—	—	—
Älvsborgs län	72	19	² 46	—	—	—
Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—
Värmlands län	116	27	—	—	—	—
Örebro län	—	—	—	—	—	—
Västmanlands län	11	—	8	—	—	—
Kopparbergs län	43	—	—	—	—	—
Gävleborgs län	42	—	8	—	—	7
Västernorrlands län	83	—	5	—	—	—
Jämtlands län	106	—	—	—	—	—
Västerbottens län ⁵	124	9	—	—	¹ 6	—
Norrbottnens län	92	—	—	—	—	—

¹ nu provisoriskt indragna.

² häri inräknat de provisoriskt indragna.

³ rörande dessa har avtal ännu ej träffats; i den mån avtal ej kunna träffas, torde indragningar ske.

⁴ högsta entreprenadbidrag till 22 anstalter bestämt till 300 kr. och om anbud till nämnda bidrag ej erhålles, skola anstalterna indragas.

⁵ under sommaren är antalet hästar minskat.

motorfordon lättare behärska orter inom 10 mils avstånd d. v. s. skjutsanstalterna kunna förläggas på 3 å 4 gånger så stort avstånd som nu, vilket betyder att för ett nät av skjutsvägar med skjutsanstalter över en viss yta, ett land eller en landsdel, tarvas endast en tiondedel så många skjutsanstalter som hitintills. Detta betyder i sin ordning, att varje skjutsstation får mycket mera att göra och kan således drivas betydligt lättare som ren affär utan understöd från det allmänna, således även här en ren besparing. Även pr mil räknat böra motorfordonen kunna tävla med hästfordonen i prisbillighet. Redan nu använda sig skjutsanstalterna av motorfordon i avsevärd utsträckning, varför tiden är inne att vidtaga alla de ändringar i organisation och författningar, som tarvas för att i vidaste mån tillgodogöra motorfordonen för skjutsväsendets behov.

Skjutsstadgan förutsätter, som ovan nämnts, ej andra fortskaffningsmedel än medelst häst eller båt och i överensstämmelse härmed upptar ej heller resereglementet av den 13 december 1907 ersättning för annan resa — oberäknat resa med järnväg eller ångbåt — än 'resa med skjuts', varmed avses allenast resa efter häst eller med båt.

Emellertid torde 'resa med skjuts' numera i stor utsträckning ske ej efter häst utan med automobil. De sakkunniga hava inhämtat att antalet fall, då skjutsen utgöres med automobil, är i starkt stigande och på sina ställen redan vida överväger antalet skjutsar utgjorda efter häst. Är det fråga om parskjuts, skjutsas på vissa orter i regel med automobil. Lagstiftningen i ämnet utgår sålunda från användande av ett visst slags fortskaffningsmedel, medan i verk-

ligheten ett annat i stor utsträckning begagnas för den med lagstiftningen avsedda trafiken.»

De sakkunniga framhålla vidare, att intill senare delen av år 1920 icke någon länsstyrelse i riket begagnat sig av den i skjutsstadgans 63 § öppnade möjligheten att i viss mån bringa skjutsväsendet i överensstämmelse med sättet för dess faktiska utgörande. Enligt av de sakkunniga inhämtade upplysningar hade sedermera i åtta fall entreprenör, med stöd av nämnda paragraf, tillåtits att utbyta någon eller några av entreprenerade hästar emot automobil.

Skjutsväsendets fullständiga avskaffande hava de sakkunniga ansett för närvarande icke vara möjligt. Härom anför de sakkunniga:

»Det har framkastats den tanken, att, med den utveckling automobiltrafiken numera nått och framdeles kan tänkas nå, hela skjutsväsendet, sådant det av ålder varit organiserat, skulle kunna nedläggas och ersättas med på lämpliga platser förlagda, av det allmänna kontrollerade och vid behov av det allmänna stödda automobilstationer. Den kraftiga indragningen av äldre *gästgiverier* skulle visa, att, så som förhållandet numera utvecklats sig, denna form av skjutsanstalt vore obehövlig. Det stora antalet på landsbygden, vid järnvägsstationer m. m., befintliga små hotell skulle helt kunna fylla det behov, som förut tillgodosågs genom gästgiverierna. Skjuts efter häst vore så pass sparsamt förekommande, att de utgifter, som förorsakades av denna skjutsforms uppehållande, måste anses oskäligen.

Hur tilltalande en sådan förenkling av landsvägstrafikproblemet än kan synas, så torde den dock icke, åtminstone icke i hela dess utsträckning, kunna genomföras. Inom landet och särskilt inom landets nordliga delar finnas nog ännu orter, där ett gästgiveri ej kan undvaras. Klimatets hinder för en genomförd generalisering av automobilskjutsen äro ännu ej övervunna. Det inträffar perioder, då man ingenstades i landet kan komma fram med automobil — åtminstone inte med automobil av den kapacitet, som vanligen användes för skjuts. Vid sådana tillfällen måste t. ex. för läkarebesök och andra resor av motsvarande vikt finnas tillgång på skjuts efter häst, om ej vid alla skjutsanstalter så dock vid en del.»

De sakkunniga hava därefter gått in på frågan, huruvida det vore önskvärt att bereda skjutsning med motorfordon en mera framskjuten plats i lagstiftningen än nu vore fallet, och hava därvid anför:

»Vid besvarande av denna fråga torde genast kunna invändas, att med den tillgång till yrkesmässigt drivna automobiler, som numera och särskilt under de senaste åren yppats, någon angelägenhet att särskilt kontraktera om tillgång till sådant fortskaffningsmedel ej syntes föreligga varken från det allmänna eller från den trafikerande allmänhetens sida, vilket ju också framginge därav, att det stadgande i skjutsstadgan, som avsett att förmedla en övergång i sådant avseende alltifrån skjutsstadgans tillkomst vunnit så ringa tillämpning. Det kunde emellertid vara av betydelse för den trafikerande allmänheten, att vid skjutsanstalterna, eller åtminstone vid vissa av dem eller vissa årstider, hava sig tillförsäkrat ett fortskaffningsmedel, som genom sin snabbhet förkortade de nu ofta rätt betydande avstånden anstalterna emellan. Det vore visserligen sant, att tillgången på idkare av yrkesmässig automobiltrafik inom stora delar av riket vore riklig — kanske alltför riklig. Men detta uteslöte icke, att orter kunde finnas, där så ej vore förhållandet. Det torde ock ej böra lämnas oanmärkt att — särskilt på landsbygden — många av dessa idkare av yrkesmässig automobiltrafik, oktade de säkerhetsföreskrifter automobilförordningen innehölle,

knappast bjöde önskvärd och tillräcklig kontrollerad säkerhet till liv och lem för den resande.

Det tyngst vägande skälet för reformering av skjutsstadgan i angiven riktning syntes emellertid få sökas i den bristande överensstämmelsen emellan skjutsstadgan och faktiskt rådande förhållanden. Det skulle ock kunna hända att detta innefattade mera än en ren principfråga. En reform i riktning emot automobilens jämställande i skjutshänseende med skjuts efter häst skulle säkerligen, med den utsträckning, vari yrkesmässig automobiltrafik dreves, medföra en lättnad i svårigheterna att uppehålla skjutsanstalterna och en motsvarande nedgång i entreprenadbidragen eller dessas fullständiga avskrivning vid flertalet anstalter.»

De sakkunniga hava vidare underkastat förut omförmälda bestämmelser i 63 § skjutsstadgan en ingående granskning. De sakkunniga, som funnit bestämmelserna icke tillfredsställande, hava ansett nödigt anpassa skjutsstadgan efter kommunikationsväsendets nutida utveckling, så att automobilskjutsen i skjutsstadgan komme att likställas med skjuts efter häst. Detta skulle innebära, att för skjuts med automobil skulle fastställas, i likhet med vad sker för skjuts efter häst, viss maximiskjutslega, att i de av länsstyrelsen kungjorda entreprenadvillkoren jämväl skulle upptagas skjuts med automobil i den utsträckning, som ansåges lämpligt för varje olika skjutsanstalt, att, vid utbud till entreprenad, skjutsanstalt skulle utbjudas jämväl med den skyldighet till hållande av automobilskjuts, som blivit stipulerad; samt att varje i ordningens och kontrollens intresse meddelad bestämmelse i skjutsstadgan skulle bli tillämplig jämväl å automobilskjuts samt, eventuellt, att sådan skjuts därutöver och utöver vad automobilförordningen innehåller skulle underkastas viss särskild kontroll.

I enlighet med dessa grunder hava de sakkunniga upprättat sitt ovanberörda förslag till ändringar i skjutsstadgan.

De sakkunnigas förslag har i de avgivna yttrandena nästan enhälligt tillstyrkts. Endast två länsstyrelser och ett landsting hava ansett de föreslagna ändringarna icke vara tillräckligt genomgripande och fördenskull avstyrkt förslagets antagande. Åtskilliga länsstyrelser och några landsting hava, jämte det de tillstyrkt bifall till förslaget, tillika framhållit, att skjutsstadgan därutöver tarvade en fullständig revision, som oavsett det nu föreliggande förslagets genomförande borde äga rum. Flertalet av hörda myndigheter och korporationer har dock ansett, att en genomgripande revision av skjutsstadgan icke nu borde företagas, utan att verkningarna av de föreslagna ändringarnas genomförande först borde avvaktas.

Yttranden.

Den senaste tidens snabba utveckling av automobiltrafiken fortgår alltjämt. Under sådana omständigheter är det att befara, att en revision av skjutsstadgan, som genomfördes, innan förhållandena stadgat sig och förrän man kunde överblicka utvecklingens resultat, inom kort skulle visa sig till ringa nytta, då det reviderade förslaget hastigt kunde bli föråldrat. För närvarande synes man därför böra inskränka sig till att söka såvitt möjligt underlätta ett tillgodosgörande inom skjutsväsendet av de fördelar, som automobiltrafiken ovedersägeligen medför.

Departementschefen.

Med denna utgångspunkt har jag funnit det av de sakkunniga för maskinell vägtrafik avgivna förslaget väl avvägt och ägnat att läggas till grund för lagstiftning. Med anledning av inkomna yttranden över förslaget och övriga förut berörda framställningar har jag ansett mig böra ifrågasätta även vissa andra ändringar än de sakkunniga tänkt sig; och har jag med ledning av det föreliggande materialet låtit inom kommunikationsdepartementet utarbeta förslag till förordning om ändring i vissa delar av stadgan om skjutsväsendet. Jag övergår nu till en kortfattad redogörelse för de viktigaste av de föreslagna ändringarna.

2 och 6 §§. I sitt över de sakkunnigas förslag avgivna utlåtande har länsstyrelsen i Norrbottens län anfört bland annat följande:

»Där såsom fallet är i Norrbotten automobilskjuts i regel kan ifrågakomma endast under en del av året och skjutshållningen vintertid sålunda alltjämt är hänvisad till att betjäna sig av hästar, torde det möjligen komma att visa sig önskvärt att kunna uppdelas entreprenaderna så, att hästskjutshållningen utbjudes för sig och automobilskjutshållningen för sig. Det låter sig nämligen mycket väl tänkas, att en person, som har alla förutsättningar för att övertaga och på ett tillfredsställande sätt sköta en skjutshållning med hästar, icke har resurser eller förmåga att övertaga automobilskjutsen, under det att en annan person på samma plats tilläventyrs besitter härför nödiga kvalifikationer. Svårigheterna i ett sådant fall kunna ju visserligen tänkas bli avhjälpta genom någon form av bolagsbildning, men det förefaller sannolikt, att förmånligare entreprenadvillkor skulle kunna ernås genom särskilda avtal direkt med vederbörande. Då vid användning av automobil skjutshållnen kunna göras avsevärt längre, skulle det måhända även visa sig möjligt och lämpligt att under sommarmånaderna indraga vissa skjutsstationer. Länsstyrelsen anser sig därför böra ifrågasätta sådan ändring i skjutsstadgan att möjlighet beredes *dels* att under en och samma entreprenadperiod till olika personer upplåta skjutsningen med häst och automobilskjutshållningen *dels ock* att anordna skjutsanstalt under viss del av året.»

Departementschefen.

Vad sålunda anförts har jag funnit beaktansvärt. Särskilt för de nordliga delarna av landet, där bilen om vintrarna åtminstone icke ännu kan ersätta hästskjutsen, synes det av länsstyrelsen angivna förfarings sättet kunna medföra avsevärd fördel. I 2 § synes därför böra införas ett tillägg av innehåll, att länsstyrelsen äger förordna, att skjutsanstalt skall uppehållas allenast viss del av året. Det kompletterande stadgandet, att vid samma skjutsanstalt skjutsningen med olika fortskaffningsmedel kan upplåtas på entreprenad åt olika personer, synes lämpligen hava sin plats i 6 §. Då emellertid även i sistnämnda fall allenast en person bör i sista hand ansvara för gästgiveriets eller skjutsstationens skötsel, torde länsstyrelsen böra vid fastställandet av entreprenadvillkoren bestämma, med vilkendera skjutsningen gästgiveri- eller stationshållningen skall vara förenad. Givetvis är det möjligt att, om anledning därtill förekommer, i nyssnämnda hänseende bestämma alternativa entreprenadvillkor, vilka komma att föranleda särskilda utrop vid entreprenadauktionerna.

5 §. I 5 § har intagits det grundläggande stadgandet, att länsstyrelsen äger bestämma, huruvida och i vilken omfattning skjutsning skall utgöras med motorfordon från viss skjutsanstalt. Klart är dock, att länsstyrelsen icke under lö-

pande entreprenadperiod kan framtvunga ändring i det beträffande entreprenörens skyldigheter bestämmande entreprenadkontraktet, utan att länsstyrelsens ovan nämnda befogenhet kommer till användning endast vid bestämmandet av villkoren för ny entreprenad. Givetvis kan länsstyrelsen därjämte liksom nu under kontraktstiden fastställa av entreprenören begärd eller medgiven ändring i kontraktet avseende vidgad användning av motorfordon för skjutsning (63 §).

De sakkunniga hava icke framlagt något utarbetat förslag rörande ändring i sättet för fastställande av maximilegan för hästskjuts men hava framhållit önskvärdheten av ändrade bestämmelser. De sakkunniga hava härom anfördt: 12, 13, 40 och
44 §§.

»Nu gällande stadganden angående maximilega återfinnas i § 12 av skjutsstadgan. Legan fastställles av Konungen på förslag av stadsfullmäktige eller landsting samt K. B. Enligt § 40 av samma stadga skall K. B. under året näst före det, med vilket den löpande entreprenadperioden går till ända, anordna entreprenadauktioner för nästkommande entreprenadperiod. Vid dessa auktioner måste i regel maximilegan för den kommande perioden vara bestämd. Börjar sålunda, exempelvis, en entreprenadperiod år 1924, så hava entreprenadauktionerna skolat hållas år 1922, och alltså skall förslag till maximilega för perioden med början år 1924 hava avgivits år 1921 av K. B. och det landsting, som sammanträder samma år, eller sålunda närmare tre år innan det fastställda skjutspriset skall komma till tillämpning. Detta pris skall, enligt lagen, gälla i regel fem år eller undantagsvis tre år eller sålunda i åtta eller sex år efter det förslag upprättades och beslut meddelades. — Det är ju tydligt, att under en tidsperiod sådan som den närvarande med alltjämt växlande varu- och arbetspriser en sådan procedur måste anses vara i många avseenden mindre tillfredsställande. En lagändring i syfte att i görlig mån mildra detta missförhållande kunde måhända finnas befogad. De sakkunniga ställa sig emellertid tvekan inför frågan, om ett förslag i sådant syfte kan anses falla inom gränsen för deras arbetsområde och ej snarare böra sparas till en möjligen nödig befunnen allmän omarbetning av skjutsstadgan genom särskild beredning. De sakkunnige hänvisa till de antydningar i sådan riktning, som gjorts av landstingen i Västernorrlands och Västerbottens län i deras ovan omnämnda genom vederbörande K. B. år 1921 gjorda underdåniga framställningar angående vissa ändringar i samma stadga. De sakkunniga vilja emellertid antyda att den långa tiden för ärendets handläggning kunde förkortas med närmare ett år, om rätten att fastställa maximilega för skjuts överflyttades på K. B. eventuellt i samråd med landstings eller stadsfullmäktiges nämnd, deputerade eller särskilda organ för vägväsendet. K. B:s förslag till landstinget, som, enligt ovan anförda exempel, måst uppgöras sommaren år 1921, hade under sådana förhållanden kunnat uppskjutas till våren år 1922 och då avhandlas i samband med de i 40 § av skjutsstadgan omnämnda förberedelser till entreprenadauktionerna samma år. Att Konungen förbehållit sig att bestämma maximiskjutslegan torde bero på, dels från äldre tider, då skjutsningen hade en helt annan betydelse, stammande gammal hävdgrundad i den allmänna principen, att Konungen skall hava att fastställa avgifter å den allmänna samfärdseln, och dels på statens åtagande att gälda större eller mindre del av de på maximiskjutslegans storlek i viss mån beroende entreprenadavgifterna. Emellertid har Konungens bestämmanderätt rörande avgifter å den allmänna samfärdseln, i vad dessa avse fortskaffande medelst skjuts, genom bestämmelsen i § 14 av skjutsstadgan fått ett, åtminstone under kristiden, i rätt stor utsträckning tillämpat undantag. Såsom ett ännu betydelsefullare sådant undantag torde väl få räknas lagen av den 25 september 1920, varigenom befogenheten att bestämma taxor för den yrkesmässiga automobiltrafiken lagts helt

i de lokala myndigheternas händer. Statens intresse av att skjutslegan ej sättes för låg och entreprenadbidragen sålunda höjas torde till full effektivitet kunna bevakas av K. B. och genom ovan antydda kommunala ombud, vilka därvid skulle hava ett med statens sammanfallande intresse.»

Beträffande maximilegan för skjuts med motorfordon hava däremot de sakkunniga föreslagit, att denna skulle utgå efter den av länsstyrelsen enligt gällande författning fastställda taxan för yrkesmässig automobiltrafik. De sakkunniga yttra härom:

»Maximilegans likställande med allmänna automobiltaxan skulle medföra, att spekulanterna vid entreprenadauktionerna icke hade full visshet om den automobiltaxa, som under entreprenadtiden finge av dem beräknas. Denna olägenhet anse emellertid de sakkunnige vara av mera teoretisk än praktisk betydelse. I själva verket bleve det blott en anslutning till de nu faktiskt rådande förhållandena. Spekulanterna skulle veta att de såsom maximilega hade att räkna med den av K. B. till varje tid fastställda allmänna automobiltaxa och att de sålunda ej kunde utan eget åtagande tvingas under denna taxa, vilken, efter vad erfarenheten ger vid handen, har benägenhet att vara mera en maximi- än en minimitaxa. Naturligen är det önskvärdt att giltighetstiden för den allmänna taxan sammanfaller med entreprenadperioden, och vederbörande K. B. torde icke underlåta att sträva därefter. Men taxan behövde ej fastställas förr än omedelbart före periodens början.»

I flera av de inkomna yttrandena har framhållits önskvärdheten av, att jämväl maximilegan för hästskjuts fastställas av länsstyrelsen, särskilt ur den synpunkten att den långa tid, som, enligt vad de sakkunniga framhållit, nu måste förflyta från legans fastställande och till dess trädande i tillämpning, bör förkortas.

Departement-
schefen.

Det har från olika håll framhållits som en av de betänkligaste bristerna i gällande bestämmelser om skjutsväsendet, att maximilegan fastställs och entreprenadauktionerna hållas, långt innan entreprenadperioden börjar, varigenom anpassning efter växlande konjunkturer i hög grad försvåras. Såsom de sakkunniga anfört kan en icke oväsentlig förbättring härutinnan vinnas genom att länsstyrelsen erhåller befogenhet att fastställa maximilegan jämväl för skjutsning med häst. Då några betänkligheter mot en sådan anordning icke torde möta, har i 12 § intagits en bestämmelse, att maximilegan för hästskjuts skall fastställas av länsstyrelsen. Som obligatoriskt hörande av landstinget skulle kunna fördröja ärendets behandling, har föreslagits, att i landstingets ställe dess förvaltningsutskott eller ock av landstinget för ändamålet särskilt utsedd nämnd skall kunna höras. En följd av den föreslagna ändringen av 12 § blir, att även maximilegan för båtskjuts bör fastställas av länsstyrelsen.

Mot de sakkunnigas förslag, att maximilegan för skjuts med motorfordon skall utgå enligt den av länsstyrelsen fastställda taxan för yrkesmässig automobiltrafik, har jag intet att erinra. Då landsting och städer, som icke deltaga i landsting, hava intresse av att maximilegan icke sättes alltför låg, när det kan giva anledning till förhöjning av entreprenadbidragen, synes det skäligt, att dessa korporationer erhålla tillfälle att yttra sig, innan taxa för yrkesmässig automobiltrafik av länsstyrelse fastställs. Vid bifall till förevarande

förslag torde Kungl. Maj:t därför vidtaga ändring i sådan riktning av § 28 mom. 1 i förordningen om motorfordon.

Emellertid har jag för att än mer koncentrera det omständliga förfarandet vid åvägbringandet av entreprenader funnit nödigt föreslå vissa ändringar jämväl i 40 och 44 §§. Efter genomförandet av dessa ändringar skulle förfarandet gestalta sig på följande sätt. Under det sista året av löpande entreprenadperiod på våren fastställer länsstyrelsen maximilega för skjuts efter häst eventuellt även taxa för yrkesmässig automobiltrafik. Före maj månads utgång hållas de ordinarie entreprenadauktionerna. Till det i september månad samma år sammanträdande landstinget hänskjutas frågor om förhöjning av skjutslegan, beviljande av entreprenadbidrag och indragning av skjutsanstalt, på sätt i 44 § närmare förmäles. På hösten efter landstingets sammanträde hållas i mån av behov auktioner enligt 47 §. För det fall att man ej heller vid sistnämnda auktioner lyckades åvägbringa entreprenad skulle, om annat ej stadgades, med hänsyn till innehållet i 56 och 58 §§, förfarandet draga ut ännu ett år, enär frågorna om vederbörande anstalts uppehållande genom landstingets försorg, om eventuell förhöjning av skjutslegan och om anstalts indragning skulle underställas nästkommande landstings prövning. För att undvika en sådan förlängning av proceduren synes till 44 § böra göras ett tillägg av innehåll, att landstinget vid sitt sammanträde under sista året i en entreprenadperiod är pliktigt att bestämma, huru anstalt, för vilken entreprenadavtal ännu icke är slutet, skall uppehållas för det fall, att entreprenad enligt 46—48 §§ icke kan åstadkommas eller länsstyrelsen vägrar fastställelse av landstingets beslut om indragning av anstalten. Landstingets beslut i frågan kan, såsom på vissa håll redan nu plägar ske, erhålla den form, att landstinget ställer ett förslagsanslag till länsstyrelsens förfogande för vederbörande anstalters uppehållande. Landstingets beslut om eventuellt uppehållande av anstalten skall blott avse tiden till landstingets nästa sammanträde, enär förhållandena där- efter regleras av 56—58 §§. Den sålunda föreslagna bestämmelsen har sin förebild i förordningen den 11 juni 1918 (nr 366) med vissa tillfälliga bestämmelser i fråga om åstadkommande av skjutsentreprenader.

Västerbottens läns landsting har, såsom förut omförmåls, i skrivelse den 4 oktober 1921 hemställt, att jämväl förseglade anbud, som före eller vid auktion för åvägbringande av skjutsentreprenad ingivas till vederbörande auktionsför-
 rättare, måtte komma i betraktande vid prövning av entreprenadanbudena.
 4 39 och 41 §§.
 Framställ-
 ning av lands-
 tinget i
 Västerbottens
 län.

I de avgivna yttrandena har framställningen allmänt förordats.

Då den ifrågasatta ändringen av gällande bestämmelser synes ägnad att öka konkurrensen vid entreprenadauktionerna och således att medföra billigare entreprenadvillkor, torde den böra komma till stånd. I 39 § synes fördensskull bestämmelse böra införas om att auktionskungörelsen skall innehålla tillkännagivande, att skriftliga förseglade anbud, vilka före eller vid auktionen inkomma till auktionsför rättaren, jämväl komma att upptagas till prövning. Tillika har för tydlighetens skull en redaktionsändring vidtagits i 41 §.

Departement-
 schefen.

42 §. I 42 § andra stycket hava upptagits av de sakkunniga föreslagna bestämmelser rörande dels sättet för bestämmande vid entreprenadauktion av lägsta legan för skjuts med motorfordon dels ock den inverkan, som en förändring av länets taxa för yrkesmässig automobiltrafik, kan medföra på den i entreprenadkontraktet bestämda skjutslegan. Såsom motivering till den föreslagna bestämmelsen hava de sakkunniga anfört:

»Vid entreprenadauktionerna till äventyrs tävlande underbud torde böra få ske med vissa procent i förhållande till i gällande allmän automobiltaxa fastställd kilometeravgift. Entreprenören kunde sålunda förbinda sig exempelvis till ett pris med 5 % understigande den allmänna taxan, vilken förbindelse borde bibehållas även i förhållande till eventuella förhöjningar av samma taxa, men som ej borde inverka på entreprenörens rätt vid sänkning av den allmänna taxan intill hans bud, men väl då sänkningen understege detta bud.

Det torde kunna sättas i fråga, huruvida en sådan tävlan i avseende å lega för skjuts med motorfordon alls bör få förekomma. Den kan otvivelaktigt leda till ett komplicerande av det eljest enkla förfarandet. Å andra sidan kan en sådan tävlan för K. B. vara av betydelse för kännedom om det pris, vartill skjuts med motorfordon anses kunna äga rum, en kännedom, som kan innebära en avsevärd ledning vid avvägande av bestämmelserna i den allmänna automobiltaxan.»

I de avgivna yttrandena har den föreslagna bestämmelsen i allmänhet lämnats utan anmärkning.

55 §. Enligt 55 § i gällande skjutsstadga skall landstingets andel i bidragen till skjutsentreprenaderna debiteras de skattskyldiga och indrivnas i samband med kronoutskylderna, varefter länsstyrelsen utbetalar bidragen till vederbörande entreprenörer.

Vid 1923 års riksdag väcktes inom båda kamrarna motioner (I: 63, II: 23), däri hemställdes, att ifrågavarande bestämmelser till besparande av överflödigt arbete och onödiga kostnader måtte ändras därhän, att landstingets bidrag till skjutsentreprenader komme att utgå av landstingsmedel.

Riksdagens skrivelse d. 25/5 1923, nr 218, om förenkling av sättet för uppbörd av landstingsområdenas bidrag till skjutsentreprenaderna.

Yttranden. I de avgivna yttrandena hava åtgärder i angivet syfte allmänt tillstyrkts. Några länsstyrelser ävensom riksräkenskapsverket hava tillika anmärkt, att utbetalningen av bidragen till vederbörande entreprenörer borde verkställas av landstinget och ej av länsstyrelsen, enär åtskilligt besvär och omgång därigenom skulle sparas.

Departementschefen. Såsom i förenämnda motioner anförts medför det nuvarande sättet för uppbörd av bidrag till skjutsentreprenaderna i onödan både besvär och kostnad. Till undvikande härav torde nämnda bidrag böra utbetalas direkt av landstingsmedel. Lika med vissa länsstyrelser och riksräkenskapsverket anser jag, att utbetalningen av bidragen till entreprenörerna bör verkställas direkt av landstingets tjänstemän.

I skrivelse den 25 november 1919 har landstinget i Västernorrlands län, till den åtgärd det kunde föranleda, framhållit två omständigheter, som särskilt vore ägnade att verka fördyrande på upprätthållandet av skjutshållningen, nämligen dels borttagandet av håll- och reservskjutsen, vilken åtgärd medfört formelig trustbildning i fråga om skjutsväsendet och som följd därav mångdubbelt ökade ersättningskrav, dels ock föreskriften, att godkänd anbudsgivare vid entreprenadauktion ovillkorligen skall höras, huruvida han önskar övertaga skjutshållningen mot det lägre bidrag, som ett eventuellt senare inkommet anbud föranlett landstinget anvisa.

Framställning av landstinget i Västernorrlands län.

I de avgivna yttrandena har återinförandet av håll- och reservskjutsen allmänt avstyrkts. Beträffande den av landstinget ifrågasatta ändringen av 46 § skjutsstadgan hava rätt delade meningar.

Yttranden.

Lika med flertalet av de hörda myndigheterna och korporationerna finner jag det icke kunna ifrågakomma att återinföra det år 1911 avskaffade, på jorden vilande håll- och reservskjutsbesväret. Vad beträffar den föreslagna ändringen av 46 § skjutsstadgan har jag icke blivit övertygad om, att den skulle vara välbetänkt. Såsom i åtskilliga yttranden framhållits, skulle nämligen en dylik ändring måhända få till följd, att konkurrensen vid själva auktionen minskades, varigenom möjligheten att hålla nere entreprenadbidragen bleve än mindre än för närvarande. Framställningen torde därför icke böra föranleda vidare åtgärd.

Departementschefen.

Departementschefen uppläser härefter ovanberörda inom departementet utarbetade förslag till förordning om ändring i vissa delar av stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911 (nr 63) och hemställer, att detsamma måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.